

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. De obduratione, seu induratione impiorum in malo, siue ad malum
nostra sententia statuitur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

commentarior. in epistola Pauli parte secunda. d. 1. §. ult. qui incipit: *Vi tamen magnus Thomas*, sub suo. scribens. *Per gratiam in statu via ita potest homo bono adstringi, ut non nisi valde à seculis peccare valeat: propterea, quod ex virtutibus infusus vires inferiores reprimuntur, & voluntas in Deum fortius propendat, & ratio perfectior in contemplatione diuina veritatis: cuius contemplatio in seruu amoris proueniens hominem retrahit à peccato: quibus principium proximum, & actuale retractionis à peccato diuinam contemplationem exferuentibus amoris, actibus proueniens esse dixit, scilicet habituales, & permanentes, ut ad adhesionem hominis bono habituales de qua loquitur oportet: id quod explicari apius, quam per dictamen habituale in speciebus ex amoris feruentis actibus in memoria relictis, & aduersus nequit: tamen Salmeron non ita plenè de habitibus natura sua adquisitis nobiscum sentiat, sed ex vulgatione tunc Schola Thomistica videtur locutus. Monet autem bene à confirmatione in gratia donum perferantia non esse excludendum, quia moralis, necessitas perficiendi in gratia, ac non peccandi mortaliter, ad confirmationem cuiusmodi necessitati physicam peccandi potentiam, absolutam non excludit, nec metaphysicam & logicam, seu consequentem impotentiam peccandi claudit: quare neque ex sola morali illa impotentia eos peccatores, & à gratia recessuros non esse, infallibile absolute non foret, si ex logica & consequente necessitate infallibilis perficiendi in gratia, & non peccandi mortaliter de facto confirmatio accederet, ut patet, & nos etiam certissime primo ex communi Theologorum mouebamus.*

CERTAMEN IV.

*De obduratione, seu induratione im-
piorum in malo, siue ad ma-
lum nostra sententia
statuitur.*

Impiorum induratio in peccato dupliciter accipi potest. Primo actiue, secundo passiuè: & actiue quidem siue, ut sui principium actiue importat certum est à Deo non esse, si secundum omnia, quæ includit sumatur (quo valde à confirmatione in gratia discordat, quæ tota tota à Deo, ut vidimus & agente, passiuè, & intendente est) sed solum passiuè à Deo est, quatenus, vel peccandi vel perseverandi in peccato logicam necessitatem includit quam sicut, & peccatum Deus nec agit, neque intendit: cum tamen obdurator passiuè sumpta, & confirmationi in gratia omnino claudit. An vero reliquum, quod induratio in peccato, continet prouenire actiue à Deo possit erit inferius videndum: passiuè vero accepta induratio in peccato, est quam impius patitur, & à qua induratus dicitur in peccato: cum autem induratio passiuè impij in peccato, in aliquo peccati genere, vel in omni genere peccati esse possit, diuisi debet in indurationem in genere aliquo peccati, & secundum quid talem, & in absolutam, & simpliciter dictam indurationem, seu quæ induratio in omni peccati genere sit: quo induratio in peccato, à confirmatione in gratia valde differt: tum enim confirmatio in gratia, & contra peccatum siue animi obfirmatione contra omne peccatum esse non possit, quia mortale quodvis, cuiusvis generis, & in quacunque materia sit gratia aduersetur, confirmatio in gratia, & obfirmatio contra peccatum mortale, quin simpliciter, & absolute talis, & contra mortalia omnia generis, & materia cuiusque confirmatio sit esse non potest: obdurator vero cordis & induratio in peccato secundum quid subditi adhuc potest in indurationem scilicet ex parte materia, seu generis peccati, in quo solum sit aliquis, ut diximus, & in indurationem

secundum quid ex parte temporis, seu durationis: quia aliquandiu durat, & tandem in statu adhuc viæ: vitæque huius induratio cessat, & cor antea in peccato induratum, & obstinatum emollescit ut à peccatis in quibus, & ad quæ induratus extiterat, abstineat, & tandem aliquando resipiscat. Denique induratio tam secundum quid alterutro modo, quam simpliciter, & absolute in ordine ad tempus totum viæ, & mortalia cuiusvis generis omnia posse adhuc respectu alio ad auxilia gratiæ à malo retrahentia, atque inducentia in bonum simpliciter & absolute talem, ac secundum quid solum indurationem in peccato cogitari: & iuxta hunc respectum ea induratio secundum quid erit, quæ aliquibus solum gratiæ auxiliis restituta de se, & natura sua sit, tamen intensius & vehementius, non autem omnibus, extraordinariis etiam, & miraculose prouidentia gratiæ sit restituta. Ea vero absolute, & simpliciter induratio in peccato eo etiam habito respectu censetur, quæ omnibus etiam extraordinariis, & miraculosis diuinæ gratiæ auxiliis restituta apta de se, natura sit. Dico autem omnibus non inclusis à Deo omnibus, ut aliqui pauculi in diuina potentia extraordinariissimi, & miraculosissimi prouidentia non clauderentur, quibus restitutus ita induratus non esset, ut eius nimium voluntas verè à Deo quo velit absolute possit, ut supremum Dei dominium in voluntatem omnem creatam (à quo nulla induratione eximitur) ut diximus seruetur: tum etiam, quia moralis impossibilitas, absoluta seu quam maxima impotentia recedendi à peccato non excluditur, ex eo, quod adeo extraordinariis auxiliis gratiæ possit superari. His prænotatis ad nostras conclusionem veniamus.

2. Dico primo: induratio in peccato reproborum propria & confirmationi prædestinatorum in gratia aduersans ultra consequentem necessitatem peccandi, & non abscedendi à peccato addit habitum intensissimum peccandi siue in aliquo peccati genere, si ex parte, & secundum quid ex parte materia, & obiecti induratio sit, siue absolute in omni genere, si sit absoluta, & simpliciter induratio: & ex quo permanenter ad peccandum diuturne si vicia suppetat diuturna, & contra vehementes, & frequentes Dei inspirationes, ac non abscedendum à peccato induratus impellatur, ac propendat: conclusio hæc ex dictis de confirmatione in gratia, & datis pro nostra sententia probationibus huc aduocatis satis probabitur: quod enim necessitas logica peccandi, & perseverandi in peccato, ad indurationem specialem, de qua loquimur satis non sit constat: quia alias reprobi omnes, qui ex vi reprobarionis eam logicam necessitatem habent, essent ex induratis in peccato, ad quos sane plerique eorum pro statu viæ non spectant: quare habitus permanens ad peccandum, ac non abscedendum à peccato ex parte actus primi addendus est ex quo permanentet, & pro quouis viæ tempore, & contra frequentes, & extraordinarias Dei vocationes, & auxilia sit adeo ad peccandum propensus, ut moralis necessitas peccandi, & impotentia à malo recedendi ipsi permanenter inducatur: nihil enim aliud supra logicam illam peccandi, & adhaerendi mortali potest ad indurationem verosimiliter afferri, ac designari debet autem esse etiam ad diuturnam, & contra plures, frequentes, ac vehementes, & extraordinarias, ac miraculose etiam prouidentia Dei inspirationes, vocationes resistentiam: alicui enim vehementi inspirationi imo, & aliquibus, ac per occasiones aliquas resistere peccatæque, & peccato adherere, nec resistere aliquandiu, non solum reprobis absolute, adhuc in aliquo peccati genere, non induratis, sed prædestinatis pleribus contingit: certe induratio hæc, & ex parte, ut sic dicam formæ absolute talis, tamen ex parte materia secundum quid, quia in aliquo solum peccati genere induratio est sæpe viatoribus contingit, atque eius generis fuisse censet Pharaonis indurationem in non dimittendo populo contra vrgens Dei, tot signis, & flagellis etiam intimatum, ac demonstratum præceptum, & alias in aliis peccatorum generibus, quas scriptura alibi commemorat, atque ex authenticis, & fide dignis de aliquorum obstinatiorum perditione historis didicimus.

3. Absolutam vero, ac simpliciter profusam omnique

PPP

peccatorum

peccatorum genere indurationem viatori alicui reprobo, etiam perditissimo contigisse non legi, neque obuenturam facile credam: ita enim vniuersum, & generatim omniogeno peccato mortali adherere, atque animum vehementer ad ea omnia impelli ex motu quod in omnibus mortalibus inueniatur esse solummodo potest: illud autem duplex solummodo inuenitur; scilicet peccati grauis & malitiæ, seu grauis etiam offensa Dei ratio: ob malitiæ autem, adhuc leuis, nedum grauis rationem vllum peccatum, nedum omnia, amari est prorsus impossibile: immo si materiæ circa quam, vel in qua peccata exercentur iucunditas, vtilitas, commodumve nostrum abesse, ea omnia necessario ratione malitiæ auersantur. Ratione vero offensa Dei grauis, quæ in omni mortali etiam reperitur, nisi ex odio formali Dei efficacissimo amari mortalia omnia nequeunt: cum autem odium hoc efficacissimum Dei, est absolute possit, vix de viatore aliquo credi prudenter possit, aut præsumi, multo sane minus habitus ex pluribus actibus eiusmodi procedens, & intensus, ad similes alios, & inde ad mortalium omnium amorem: quia graues Dei offensa sunt poterit impellens vt ad eiusmodi indurationem oportet obuenturus viatori alicui credetur: de facto ergo obduratio eiusmodi propria Daemonum prudenter affirmatio regulariter cõseda est, an vero irregulariter alicui viatori de facto obuenit obduratio vt ex dicendis de principio actiuo habitus permanentis quo induratio completur vt diximus, clarius commodiusque definitur: quid autem habitus ille à Deo poterit in malum, & peccatum impellens, ac moraliter necessitans sit ex dictis de habitu confirmationis in gratia satis constat.

4. Dico secundo: Præfatus habitus peccandi poterit in malum, & poterit impellens ac moraliter necessitans ad peccatum in genere, & materia aliqua peccati ac subinde induratio in ipso sepe, ac frequentius (vt minimum) ex actibus pluribus peccandi in eo genere, ab indurato effectuique progignitur. Probatur: quia habitus omnes adquisiti ad actus quosvis efficiendos naturaliter, ac subinde connaturali prouidentia æqueque ex parte actus primi & plurium, quo intensiores habitus sunt, repetitione procedunt: quod autem sit ex causis naturalibus suis, & connaturali prouidentia sæpe, frequentius, & plerumque de facto sunt (est ab aliis causis super, vel præter naturaliter fieri absolute possunt) ergo præfatus habitus intensus impellens, moraliterque ad peccatum in genere, & materia aliqua necessitans ex plurium frequentium ac intensorum actuum generis eiusdem repetitione generantur, & actus procedunt. Probatur secundo ex illo Ieremias 13. *Si mutare potest athiops pellem suam, aut pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, quibus moralis necessitas peccandi, & impotentia benefaciendi illorum in malo indurationem complens, & constituens significat* (vt diximus cet. 3. n. 2.) Propheta: statim autem rationem, & causam impotentie moralis ad bonum, & necessitatis etiam moralis ad malum subdit Ieremias, *Cum didiceritis malum, id est malo idololatriæ, de qua ibi, fueritis assueti: similiter probatur ex Ioanne 5. quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis: & aliis scripturæ locis frequentibus: est autem valde obseruandum habitum hunc indurationis in peccato aliquo naturaliter actuum peccandi in illo genere multitudine, & repetitione adquisitum, non adeo impellere indurareque hominem in peccato, atque oppositus habitus confirmationis in gratia hominem in illa confirmet, & contra peccatum obduret: siquidem ille habitus naturali virtute, & actiuitate actuum creatorum producit, quorum est plurimum, & intensorum actiuitas longè minor, & est & exercetur, quam ea sit, quam Deus speciali confirmationis in gratia dono, vt specialissimum priuilegium, & effusus in paucos, adhuc ex prædestinatis, amoris signum exercet.*

5. Dico tertio: præfatum habitum obduratorem in aliquo peccati genere potest absolute Deus se solum ipso, induratis per accidens infundere. Dixi in genere aliquo: nam de habitu obduratorem in omni peccato mortali genere alius examen & aliunde post modum est, est Vaf. qui nostri, & affeclarum, concl. 1. 2. c. 2. d. 90. c. 4. n. 11. §. *Prima quidem assuetis habitum vitium, in malum infundi à Deo per accidens posse nulla ibrensis, aut*

propensionis limitatione, aut taxa mensuræ deservit: immo Valq. ratio à paritate concursus ad peccatum obduratorem à Deo, de omni & summa etiam intensione, ac proinde quæ satis ad indurationem in peccato illius generis sit æque, & aperte probat: cum non ad remissionem gradus actus peccaminosi, sed ad intensum, etiam summe concursum suum offerat, ac præter Deus, ac proinde ad summam habitus intensionem, vel ad nullam infundendam paritatis ratio, & mens Valqui, & affeclarum extenditur, fateor huic paritati facile assignari disparitatem posse: cum Deus decreto suo concurrere ad peccatum cum creatura ipsam ad peccatum nec induraturæ inclinaret, trahat nedum à Deo poterit, atque habitus intensus ipsam in illud impellat, moraliterque ex parte actus primi necessitaret. Aliunde ergo conclusionem probamus: quia habitus illius infusione acquiritur Deo, vt auctori, creaturæ peccatum imputari: est enim per eiusmodi habitum moralis illa necessitas peccandi creaturæ recipienti inducitur, vt non nisi ex physice libera creaturæ determinatione peccatum ab ea admittatur cum non admitti, etiam eo habito præsupposito ab illo absolute posset: quare sibi tandem ipsi creaturæ debet quod peccet: confirmatur, quia tam exterius quam interius tentationes acres, ac vehementer in peccatum ex parte actus primi impellentes potest Deus creaturæ immittere, demodo ex fine vt labatur non sit, sed vt maior cum inde sit, & illustriori victoria triumphet, atque magis premium, & amplius coronam obineat, quam ille tentationes superaret, vel ex alio quo velis inesse fine: ergo, ex eodem fine poterit Deus habitum vitiosum intensus æqueque ex parte actus primi in peccatum impellentem infundere. Antecedens est certum, & in præcepto Domini de filiis Isaac immolatione quo Abrahamum tentasse dicitur, comprobatur.

6. Confirmatur secundo: quia plures tam paræ indolis, & ad aliquod vitij genus adeo natura propensi, et dispositione, & prouidentia Dei circa causas naturales ipsorum procreantur, vt vix ex quo etiam ad vltimam perueniunt, & ne vix quidem, ab eius vitij exitu inspirationibus, & adhortationibus vehementer vanarum grauiusimarum imminentium terrore, & infirmum dolore, & horrore possunt abstinere: ergo & habitum vitiosum indurationis in aliquo peccati genere quicquid hominem nihil magis impulsus, ac moralis necessitans ad peccandum in aliquo peccati genere ex parte actus primi apponit, poterit Deus per accidens infundere. Hæ autem confirmationes ideo veram habent, quia est in reque vehementer adeo propensio, & moribus cum necessitas ad bonum, & honestum exercitum virtutis opposita ex parte actus primi à Deo, vel tentationes vehementius immittente, vel naturales causas ad pessimum illam hominis indolem disponentes ac prouidente apponunt, cum tamen simul de sufficiente absolute auxilio ad obstatum, resistendumque illis etiam potentissimis, & pessimis, in malum propensionibus homini illi à Deo prouidentur, penes illum tandem hominem est quod prae se habet, & immisit tentationi succumbat, & peccet. An vero de facto cum indurationis in aliquo peccati genere habitum indurato alicui immiserit immittatur se? Certe Praerogoni à Deo immittitur: idque vltra permissionem iacobdientie in populi retentione illis verbis, *Ego induxabo te Pharaonem*, significari, contra eam indurationem ex parte actus primi pugnatum à Deo tot portæ lux magnitudinem, & in eius perditione, & in populi sui libertate demonstraret: quid autem in aliis reprobis à Deo actum aggrauante de facto sit: nihilo potest prudenter à nobis determinari nisi eius habitus, & indurationis in aliquo peccati genere infusione à Deo, valde proportionatum sit superbiae supplicium.

7. An vero habitus indurationis omni ex parte absolute, & simpliciter talis, siue in omni genere peccati immitti infundique per accidens à Deo possit maior est difficultas: in qua pro affirmante sententia fundamenta aliquot extant. Primum ex proxime dictis: quia absque vlla diuina bonitatis, sanctitatis, & iustitiæ, alteriusve diuini attributi

Aura : quare citra omnem Dei indecentiam fieri à Deo possit : cum inde nullius culpæ à creatura, cui eiusmodi habitus, & generalis induratio in peccato à Deo per accidens infunderetur, admittit author, causare Deus esse, dicere possit, vt ex proximè dictis patet. Secundum : quia is habitus, & generalis in peccato induratio Demonibus, & damnatis cunctis ita à Deo infusa videtur : Ergo, & infundi etiam à Deo per accidens viatoribus poterit : Consequenter videtur legitima. Assumptum antecedens probatur : etenim Dæmones, damnati omnes statim ac via statu abscedunt, & statum damnationis pertingunt indurationem generalem illam in peccato omnigeno mortali patiuntur : eam autem acquisitum à se habitu non habent : ergo infuso per accidens à Deo habebunt. Minor probatur (nam reliqua probatione non egent : etenim Dæmones, & damnati plures vno, vel saltem non multis mortalibus commissis via, videlicet præstant abscedunt, nemque tot intensus odij Dei formalis, & expressi actibus intensus : quod ad generandum habitum odij Dei adeo intensum, vt ad indurationem generalem in peccato opus esse diximus : ergo cum habitum, & indurationem generalem in peccato, nec Dæmon, nec homo vllus à se adquisitum ex statu via secum ad statum illum damnationis adportat : sed neque instanti primo, & initio damnationis sue potest illum acquirere : cum non nisi pluribus intensus actibus odij formalis Dei, (quos omnes nequit damnatus instanti vno illo elicere) possit ab eis intensissimus habitus ad indurationem illam necessarius generari : Ergo is indurationis generalis habitus à Deo per accidens infunditur cunctis damnatis, siue Dæmonibus, siue hominibus, vt primo argumenti huius assumpto antecedente dicebamus.

8. Dico nihilominus quarto : Habitum indurationis generalis in peccato nequit Deus viatori alicui per accidens infundere, ni forte abusus gratie tantus immanibus, frequentibus, pessimisque omnigenis peccatis admittis in perditissimo aliquo viatorum (vltia mensuram quæ vt reor in aliquo ex reprobis erit) sit, ob quem eius habitus infusione puniri à Deo merito possit. Probatur conclusio quoad primam partem : quia non piis solum auribus, sed & rationi dissonum videtur, diuinamque dedecens bonitatem viatorem purè, necdumque vitio suo noxium malique meritum quoad mortalia perpetranda, in damnatorum exceptis penis, à Deo constitui, quid de se se, etiam originali præuiso à Deo hominis cuiusvis salutem desiderat. Dices posse Deum simul cum habitu illo auxilia potentissima eidem viatori decernere, ac providere, quibus habitus illius quantumvis maxima in malum propensio superetur, idque in ostensionem virtutis, & diuitiarum gratiæ suæ. Respondetur tunc habitum illum indurationem in peccato absolute non constituere cum necessitas logica peccandi sine qua induratio in peccato esse non potest, & cum qua solum, & coniunctim, ac nusquam se solo habitus illo potest indurationem constituere, viatori illi deficeret. Accedit : auxilio illo potentissimo simul ex parte actus primi posito, ex parte etiam actus primi vires habitus ad malum impulsivas frangi, debilitarique, vt ne moraliter determinent, necessitentque ad malum : immò etiam cum auxilium sufficiens tantæ virtutis motui in bonum conferretur, quanta esset habitus illius impulsiva virtus in peccatum : tunc enim ex parte actus primi voluntas in æquilibrio virtutis, & inclinationis ad vtrumvis maneret : quare ad neutrum moraliter necessitata, vt de se patet. Ex hac ratione conclusionis fundamenta sententiæ affirmantis euanciscunt. Primum : quia non inde negamus, quod author peccatorum Deus foret, sed aliunde. Secundum : quia etsi Deus habitus indurationis generalis in peccato damnatis cunctis foret, non inde inferitur similis habitus, & indurationis viatorum causam esse posse, ob rationem datam : ceterum nec damnato alicui, necdum omnibus, eius habitus, & indurationis causa

Christoph. de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

Deus est : quia eorum obduratio non habitu, sed odio actuali Dei vehementissimo in damnatis completur, quod licet de se actus, nec permanens natura sit damnationis tamen status Dei odium actuale, sicut & mala cetera, continuum, permanens perpetuum, nunquam, nusquamque interruptum, neque æternitate tota interrompeadum facit damnatis : cuius permanentiæ defectu odium actuale Dei, etsi viatori contingeret, eius indurationem in peccato nec complectet, nec constitueret.

9. Secunda vero conclusionis pars facile probatur : quia à Deo immanibus, & frequentibus delictis viatoris alicuius satis rationis, & motui Deo apponeretur, vt citra bonitatis suæ indecentiam, & rationis suæ, ac nostræ dissonantiam statu illo, quoad peccandum, damnatorum, ipsum puniret. Addidi vero mensuram peccatorum illorum, nullius reprobi de facto pertingere : tum quia in nullo à Deo frequentia, multaque, & immania in omni genere peccatorum sunt, vt proportionem cum habitu generalis indurationis in peccato completum habeant, nec tantum demeriti, & motui habeat, vt ad statum illum infelicitissimum pro via statu viatori insigendum Dei bonitatem vincant, ac Deum trahant vel invitum idcirco cum generalis obdurationis habitum nulli reprobo à Deo infusum credo : immò nec indurationis specialis in aliquo peccati genere : si Pharaonem, vt diximus excipias. Neque enim Deus, in hominem sat ex vitia natura ad malum declinem, & propensum. *Tunquam parieti inclinato, vt macerie depulsa*, vt Psalmo 61. dicitur, eius habitus infusione irrueret. Maxime cum sancti Augustini, & Patrum sententia ob vitia nostræ naturæ propensionem in malum potentiora, quam Adamo dederit, nobisque daret, si ad nos vsque innocentie status perueniret, gratiæ auxilia nobis prouiderit : immò, & magis longe efficacia ex Christi meritis, quam Angelis dedit, vt naturæ nostræ infirmitatem maiori gratiæ fulore, & supernaturalis auxilij adiutorio fulciret : de quibus controu. de Angelis, & innocentie statu agitur.

QVÆSTIO II.

Ecquid vitæ, mortisque liber sit, ac predestinationi, vel reprobationi addat.

DE vitæ libro disputarunt Scholastici veteres in prima sententiarum (exceptis Scoto, Henrico, Gregorio, & Marfilio) Sanctus Thomas iterum prima parte, quæstione 23. vbi eius Interpretes Valquez, Ruiz de Montoya, Ioannes Præpositus, Fasolus, etsi eam disputationem alij Recentiores Scholastici omiserint. Disputarunt item Sacri Interpretes ad Psalmum 68. versu 29. vbi latè Lotinus, Exod. 31. Daniel. 12. Lucæ 10. Apocalyp. 3. & 17. de mortis libro, etsi in sacris litteris expressa à Deo mentio non sit, est autem fundamentum maxime ex iis, quæ de libro vitæ dicuntur.